

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет технологій і дизайну
Кафедра технології і конструювання швейних виробів

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Екскурсологія та туризмологія**

Освітньо-професійна програма **Туризм**
Рівень вищої освіти **Другий (магістерський)**

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Журба Ігор Євгенович
Профайл викладача	http://lib.khnu.km.ua/inf_res/avtory_khm/Zhurba.htm
Е-mail викладача(ів)	igor.zhurba@ukr.net
Контактний телефон	097-46-26-177
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6310
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Очні: вівторок, 4-а пара, 4-503 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Аудиторні заняття, год.				ІРС	СРС	Форма семестрового контролю	
				кредити ЄКТС	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			Залік	Іспит
О	Д	1	1	4	120	51	17	-	34	-	69	-	+

Анотація навчальної дисципліни

Актуалізація потреби теоретичного осмислення туризму обумовлена рядом причин: планетарний характер розвитку подорожей, масштабність туристичної діяльності, необхідність наукового обґрунтування сталого розвитку туризму, узгодження різних підходів до вирішення загальних завдань туристичної галузі. Накопичений фактичний матеріал туристської діяльності потребує упорядкування та узагальнення саме така роль покладається на теорію туризму, тобто туризмологію. Її сутність полягає в обґрунтуванні основних теоретичних положень і концептуальних моделей туризму. Складовою частиною туризмології в умовах формування новітньої концепції туристичної науки виступає екскурсологія. Екскурсологія є науковим обґрунтуванням теорії та практики екскурсійної справи, як вагової складової туризму: проживання та харчування транспортного забезпечення та безпосередньо екскурсійного обслуговування. Дисципліна викладається для студентів денної форм навчання другого (магістерського) рівня спеціальності 242 Туризм. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові, інтерактивні, проблемні лекції, елементи методу моделювання тощо.

Пререквізити: вихідна; **кореквізити:** методологія та організація наукових досліджень в туризмі.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця здатного застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують екскурсологію та туризмологію, виконувати прикладні дослідження, спрямовані на підвищення якості туристичних послуг та ефективності туристичної галузі.

Завдання дисципліни. Формування загальних та спеціальних компетентностей щодо уміння планувати та здійснювати теоретичні та прикладні дослідження; володіння навичками дослідження об'єктів та предметів

екскурсології та туризмології; здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації, аналізувати організацію туристичного процесу, розробляти та сприяти упровадженню регіональних програм розвитку сталого туризму, вміння оцінювати та узагальнювати професійний досвід для впровадження сучасних передових технологій відповідно до вимог туристичного ринку.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: знати передові концепції та розрізняти методи науково – дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації; оформлювати наукові результати згідно з вимогами до публікацій; застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію; презентувати результати наукового дослідження; організовувати науково-дослідну діяльність; шукати наукову інформацію; встановлювати достовірність та об'єктивність одержаних результатів.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студента		
			Зміст	Год.	Література
1	Туризмологія як наука	Туризмологія як наука	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
2		Туризмологія як наука	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
3	Теоретико-методологічні складові туризмології	Теоретико-методологічні складові туризмології	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
4		Теоретико-методологічні складові туризмології	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та тестового контролю	4	[5, 6, 7, 8]
5	Історія та антропологія туризму	Історія та антропологія туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
6		Історія та антропологія туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7]
7	Соціологія та культурологія туризму	Соціологія та культурологія туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
8		Соціологія та культурологія туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
9	Психологія та етика туризму	Психологія та етика туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
10		Психологія та етика туризму	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7, 8]
11	Сучасний стан та тенденції розвитку туристичного ринку	Сучасний стан та тенденції розвитку туристичного ринку	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до	4	[5, 6, 7, 8]

			практичного заняття, підготовка до контрольної роботи		
12		Сучасний стан та тенденції розвитку туристичного ринку	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[5, 6, 7]
13	Екскурсологія як наука	Екскурсологія як наука	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[1, 3, 4]
14		Екскурсологія як наука	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	4	[1, 3, 4]
15	Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг	Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до визначення та розробки екскурсійного маршруту за вибраною темою	4	[2, 3, 4, 87]
16		Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до організації та проведення екскурсії для студентської туристичної агенції «Подільські Мандри»	4	[2, 3, 4]
17	Професійна майстерність та особистість екскурсовода	Професійна майстерність та особистість екскурсовода	Опрацювання лекційного матеріалу та підготовка до проведення майстер-класу під девізом: «Професійна майстерність екскурсовода»	5	[3, 4, 6]

Примітка: * Лекції заняття проводяться раз у два тижні по дві години, практичні заняття кожен тиждень по дві години (чисельник чи знаменник відповідно до розкладу занять).

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно із розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати якісно і відповідно до графіка. Практичні заняття вважається відпрацьованими, якщо студент відвідував заняття і виконував усі завдання. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись як наявним в аудиторіях кафедри комп'ютерним обладнанням, так і власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватися як для роботи в системі Moodle, так і для доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які потрібні для виконання практичних занять та пов'язаних із ними, власних завдань дипломної роботи. Практичні роботи виконуються індивідуально та закріплюються практичними навичками по розробці маршрутів і екскурсій в СТА «Подільські мандри», згідно плану, що представлений у робочій програмі та на сторінці викладача в системі Moodle. Під час роботи над практичними завданнями недопустимі порушення правил академічної доброчесності.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з

врахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуального завдання згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усний виступ на практичному занятті (мінімальна кількість оцінок - 5)	Тестовий контроль	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Підсумковий контрольний захід
0,3	0,1	0,1	0,1	0,4

Оцінювання тестових завдань

Підсумковий тестовий контроль для кожного студента складається з сорока тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 60.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1–15	16–30	31–45	46–60
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 60 хвилин (для закритої форми тестів – по одній хвилині на кожне завдання). Правильні відповіді студент заносе у талон відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 40 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка „задовільно”.

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка прийнята в університеті	Бали	Оцінка ЄКТС	Визначення критеріїв
“5”	4,75-5,00	A	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.
“4”	4,25-4,74	B	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
“4”	3,75-4,24	C	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
“3”	3,25-3,74	D	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
“3”	3,00-3,24	E	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
“2”	2,00-2,99	FX	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
“2”	0,00-1,99	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Етапи розвитку туризмології.
2. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.
3. Основні теорії розвитку туризму.
4. Теоретико-методологічні засади туризмології.
5. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.
6. Генеза туризмологічного знання.
7. Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання.
8. Закономірності та сучасний стан ринку туристичних послуг.
9. Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського.
10. Часові віхи туризму як організованої, специфічної форми подорожей.
11. Становлення науки про туризм. Перший період – доіндустріальний – накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення.
12. Становлення науки про туризм. Другий період – індустріальний – виникнення наукових знань про туризм (два етапи).
13. Виникнення національних туризмознавчих шкіл: заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія туризму.
14. Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Українська туризмологічна школа.
15. Теоретико-методологічне осмислення феномену туризму.
16. Туризм — важливий чинник формування способу життя і потреб людини.
17. Історія та антропологія туризму
18. Антропологія мандрів та подорожей. Філософське тлумачення антропології туризму.
19. Туристичні товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу.
20. Територіальна організація туризму, принципи розміщення туристичних ресурсів, туристського районування.
21. Туристичне споживання природних ресурсів.
22. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму.
23. Проблеми мотивації туристичної діяльності.
24. Структура соціології туризму.
25. Соціологічні аспекти дослідження туризму.
26. Засоби, методи та механізми закріплення культурозначущої інформації в практиці туристської діяльності.
27. Формування комунікативної культури, культури спілкування, взаємоповаги, толерантності особистості засобами туризму.
28. Психологія та етика туризму
29. Місце психології та етики туризму в туризмологічному знанні.
30. Психологія в процесі туристської діяльності.
31. Етичні виміри туризму. Суспільне значення туристської діяльності як потужного чинника формування економіки держави.
32. Екскурсологія як туризмологічна наука
33. Історіографія екскурсології
34. Методологія екскурсійної діяльності та її філософське значення в житті суспільства
35. Гармонійний розвиток та особливості особистості.
36. Становлення особистості екскурсовода.
37. Основні риси особистості.
38. Життєва позиція особистості.
39. Розвиток задатків і здібностей особистості.
40. Темперамент екскурсовода.
41. Емоції і почуття екскурсовода і екскурсантів.
42. Індивідуальність екскурсовода, її прояв.
43. Авторитет екскурсовода як сукупність декількох сторін.
44. Професія екскурсовода як рід трудової діяльності.
45. Вимоги до екскурсовода.
46. Формування екскурсійної майстерності.
47. Професійна майстерність екскурсовода.
48. Ерудиція екскурсовода.
49. Інтуїція екскурсовода.
50. Шляхи підвищення екскурсійної майстерності.
51. Культура мови, її характеристика.
52. Види мови - зовнішня та внутрішня.

53. Стиль мови екскурсовода.
54. Техніка мовлення екскурсовода. Дикція.
55. Культура мовлення. Багатство словника. Образність мови.
56. Формування майстерності володіння промовою.
57. Мовний етикет. Його вимоги і правила.
58. Жести екскурсовода, їх значення і класифікація.
59. Міміка екскурсовода, її роль в екскурсії.
60. Зовнішній вигляд та манери екскурсовода.
61. Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг.
62. Мовний етикет екскурсовода.
63. Культура поведінки екскурсовода, шляхи її формування.

Рекомендована література

Основна

1. Федорченко В.К. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навч. посібник / В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорова, М.М. Олексійко. – К.: Кондор, 2004. – 166 с.
2. Бабарицька В.К. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібник / В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська. – К.: Альтерпрес, 2007. – 462 с.
3. Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг: навч.-метод. посібник / С.Г. Нездоймінов. – Одеса: Астропринт, 2011. – 216 с.
4. Баженова С.Е., Опря Б.О. Екскурсологія : підручник для магістрантів з спеціальності «Туризм». – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2017. – 352 с.
5. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / [В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін.]. - К. : ВЦ «Академія», 2013. - 368 с.
6. Любіцева О. О. Туризмознавство: вступ до фаху / О. О. Любіцева, В. К. Бабарицька. - К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2008.
7. Олійник Я. Б. Теоретичні основи туризмології : навч. посіб. / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. - К. : Ніка-Центр, 2005.
8. Туризмологія (теорія туризму) : навч.-метод. посіб. зі спецкурсу / В. С. Пазенок, В. К. Федорченко, О. А. Кручек, І. М. Мініч. - К. : КУТЕП, 2010.

Додаткова:

9. Лукашевич М. П. Соціологія туризму. Курс лекцій / М. П. Лукашевич, Ф. Ф. Шандер. — Ужгород, 2008.
10. Смаль І. В. Географія туризму та рекреація : словник-довідник / І. В. Смаль. — Т. : Навчальна книга — Богдан, 2010.
11. Федорченко В. К. Підготовка фахівців для сфери туризму: теоретичні та методологічні аспекти / В. К. Федорченко. — К. : Вища шк., 2002.
12. Зінченко В.А. Екскурсологія як туризмологічна наука / В.А. Зінченко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – К., 2010. – Вип. 8. – С. 211-223.
13. Чагайда І.М. Екскурсознавство: навч. посібник / І.М. Чагайда, С.В. Грибакова. – К.: Кондор, 2004. – 204 с.